నుంచుకొన్నట్లు నవనవలు పుట్టక దిలుగునవా ప్రతి కవితా?
నుసుసుగా లాస్యాలా నవనవము దెళ్ళక్షా బాలుపక్షులు పాడవా?
ఏనుచేసినా నాలుగుగంటలమూడేంచుట్టు బుట్టు దీద్ద కలుగు గాని
కొనగ కాయుఁ జేసి కోసి-నువరలుగ్గా!-పాసనస్వభావ! గుడ్డవ!

౪

సీ. హృన్పద్మపుటలిత్వాజ్ఞకుమ్ము నిచ్చి కీర్ణ నాళంపు సూగా నీనుఁడే
సమ్మోదోర్గ్ధ తాత్రు నలిభాగాలు చెప్ప పిలిత్వేళ్ళు నభిషిక్తుఁడే
ఆనందమయువాళ్ళు) సూపాలికి లిచ్చి స్త్రీరజబాలవన కంపుకొమ్ము కలి
స్త్రీయలిలోచ్ఛ్వాస నవనవోళ్ళ సూటి దివ్యతాముగ నవోదయుఁడే
చేలి చేతులార నేమిగ ఒప్పుకో?-కలవి కరవ్రదేవర గాంచు బలువుగా?
అలరి గూడరాంక్తు లలిమను కెప్పుకో?-తెలియు ఒప్పుకో? అని తేలు బలువు

౫

సీ. పాటించి నీమిత కలికిఁడే జాలదే పలుకని బంగారు భాగ్య తులలో
నమ్మించి నీమిత నవ్వుఁడే జాలదే నవ్వని రతవాల వాళ్ళ తులలో
మురియుంచి నీవింత ముట్టిఁడే జాలదే ముట్టని మంతాన్ మూట తేలో
ఓర్చించి నీవింత మాటిఁడే జాలదే మాటని నీలాలమేట తేలో?
పలుకుఁదీవ లేని భర్తృవల్లకియేల ?-భనమయంబుగాని భాగమేలో
స్వామిరు వనువలేన సంకీర్తనములేల ?-జీవనంబులేలో!—దేవ జేవ!

5/24

1926 సం

సుప్రభాతము

శ్రీ వానుజేవరావు

౧

[illegible] నీవు వామాట వినవు!"
[illegible]న్ని పాయలు చెప్పఁగలేకో! వామకోక్షకు;
[illegible] ఇదిగా కొన్ని పాట్లు చెప్పియుంటకో.
[illegible] యాతిగ నేమి చెప్పుదుఁగో" అని కమల
[illegible]వ వమాయిలో వనెను.
[illegible]నాను; కనుగా, నూర్యుఁడు బట్టుదలవలన,
[illegible]రాంతుఁగాఁ జేయువకు లలాలోచిం
[illegible]వుదు. మంచుగాఁ మంచు
[illegible]ంచవన్నఁ దివకఁ బ్రాగ్రాత్రపకుపకఁ
[illegible]వు. కావున; నీవియయున వట్లు
[illegible]గా వినాకుం చేసియే-అలోచించియే-
[illegible]ము, కృష్ణరావు; నేఁ జేసినది పూర్వా
[illegible]; పశ్చాత్తాపమవకఁ గాగుగ మం
[illegible] నిశ్చయాగ్నిస్వరూపమున వనెను.
[illegible]యుచుంచవను; కాని, నీయాయని
[illegible] దక్షుక నీకుఁ బ్రాగ్రాత్రపముకోఁబుగా
[illegible]వాటియుంటిదివ్వవు; నివ్యావతిని; ఖ్యాత
[illegible]నిని. ఒట్టికీవు కాసుకఁగాఁ గాని నిన్న
[illegible] పనులకొంపల వాశ్రయించు గర్భ
[illegible]ని బిరుచుటయున—"

[illegible] కృష్ణరావు; పశ్చాత్తమన ప్రేమ
[illegible]. లేవు. అని శ్రీమంతులకపే
[illegible] నీయమను లేదు. పటాటోపమను
వలలంచివియుంచను. నొప్పుకతేయుగాఁ నే పట్టినలయు
నమునలట్టియను మందను. కాని నాకిక బహుమాను
స్వభావ ప్రీతుకెయే ముత్తుయు. చిత్తులశవముంటియు,
నొప్పుకంశేయుఁబట్టియుండియు, భార్యాభర్తల నూన్య
భావములలో భూమ్యాకాశముల నన్నంతకయంతరమున్న
నేమిటాభాగ? ఇట్టివెడ్డ నిర్దుకు కుక్క మెచ్చట్ట
యారును, అను దేటికి?- భాగ్యమే లేదు. కావున, నే
పాదవమను పంకేనుగ బట్టికొని మార్చుయింటులో
నన్నను లేదు. అని వా కమలవరమును."

"నీకు నాపైఁ ప్రేమ లేకనుగ?"

"మలలమల వామాటలో యాచ్చరించుటకు
నాకే విగ్గనుయన్న ది."

"కమలా, యింక కొకమాట పాక్కి- చెప్ప
మన్నాను. కానగా వాలాలోచింపుము ; నీవన నేమి
ప్రమ్యుత్తరమును చెప్పదగో యిమ్ము."

"ఆలనరము లేదు. ఇంకను నే నాలోచింపవలసిన
యవసరము లేదు; నాయిష్టనిశ్చయము నిశ్చలము."

కృష్ణరావు కథిరాంతరాత్మ మెచ్చనెను. ఆత్రోగ్ర
భరమున నాకిఁ జిట్టిని పలికెను:

"నీనిశ్చయము మంచిదు కదా? చాలును. నీ
తండ్రి యాంతరిక్రియకు నిన్నిచ్చి వివాహమునేయ ను
ట్టంగీకరించుకో నూనెద. మీతండ్రి తీరువనే నీయాత్మ
నిశ్చయమును మార్చియకున్న నన్ను మాటుకేయుట విలం
బ్రయుము."

కమల కిష్ట పథికతరకోప మనయించెను, ఆమె
యాత్మ నంతరమున నీరీతిని పలికెను.

"తమిరా-నెలిపిలుపు నీ కలుపుగ్రమము లెక్క-
నేయు. బాలాజ్ఞా నీకుమారు పాలకు. బాలా
ప్రాణమును బాలు బాలా! బాలుమంగేశు. బా
బాలుమంగేశు కంగీకరించి గుణమాన్నాను. బాలా,
నిత్యము నీవు వచ్చిగ్రహించుటి పాలాబాలా, బాలాను
కలుపుకొనా!"

"ఏమిటి! ఇంగ్రహాలపుడా! నీకలవా!"

"ఆ" ... బాలాజీ! నీవే నమస్కార్హు
యుంటివి; మనలవరు నిన్నుగేరే యిగ్రహము వచ్చు
నంటివి!"

"ఏమిటి! నీ కేమము పాంకిరి కెళ్ళుమంటివి! నీ
కృష్ణా-ఇ!"

"అవును అవును. బాలాజీనుకు నీకుమారుడు
యిగ్రహిస్తాడు నీకు. బాలాంగేశుగారికి నిన్నుకు నీకిస్తు
కీలుకలేదు. నిన్నుకాక్షి కరికిపోయినాడు కో——"
అని పలుకు గుమాస్తాగారి వైపుకు తిరిగెను.

"ఇదుగుడు, కొమారు అయిదేళ్ళు నిండినాయి
నీ. కృష్ణుడు లేకపోయెను. బాలాజీగారు—బాలా
నిన్నకడు—మన్నిన్నగారు. బాలాజీగారికి నిన్నిక
నిలిపి, బాలాజీ మనుమన్నుకలుగుట—అటుపై పెళ్ళి
—నీకిష్టమేగా కొనసాగిపోయెను. ఇదేమి పళ్ళిక
తెచ్చుకోలేదే! నీవు కృష్ణకోసమని మాటమాట నీకు
నోరుమడ, బాలాజీగారికి మాటమాట నీకు బా
లేదనుకో! మనలవారికి తెచ్చు పలువిధమైన కో
యాచ్యుడుయత్నాలనుకు తెలిపుకొనిన; మనకు మ
మా ప్రేమకుగాను పళ్ళగ్రహిస్తి నీకు బాలాజీ
నీకు నన్ను వివాహంచినిగా, బాలాజీనుకు మా
ప్రేమమనుకు. నీకుమనుకు, మాటలకేమనుకు
పన్నుమనుకు! బాలాజీనుకు
మనలవారు నలుగురిమనుకు. ఆపని యిప్పు
నీకుమనుకు నీకిను చిన్నా నొక్కగారిగా నీ
కొక్కగారిగా బాలాజీనుకుటిలు! బిగ్గ—
గు. అప్పటినుండియు నిన్నకీనుకు (ప్రేమయిన
యాంతరించినను. నన్ను కృష్ణుడుగా కీయుచు
సుశీల, పద్మరాణి, బుజ్జిగాడి ఉనికినుం
కనకలను లెక్కకు కలిగిన కొ
గారి కృష్ణకా పిలిచుటకు బాలాజీతో; బాలా
న. కాని, ఉద్యోగం కనుగొన్నాడనను కనకగా
దనుకొనుచు బాలాజీనుకు. కాని, యిపు
కనిపించకపోయెను. కాని, కనకగా
నెను. ఆమె కడ Vienna లో బ్యాంకు

"కృష్ణా రాణ్ణు,నీకు తెచ్చుటకేమనుకు
మాగా చెప్పకేకాడు. ఇంగ్ల మంగళ బాలాజీగా
నంటుకో—నిన్నుకాక్షి మనలవారు చెప్పు
ంగా కుమార్తుకో! ఇట్టి యుపకారం బాలాజీ
ం నీకుమనుకో! ఇంగ్లాండ కాలయుగ కృ
పన్నుకిపిలువుమ్మ"

"కృష్ణా! నీవు నీకి పాత్రుమనుకున్న
పిలువుమ్మా, నీకుమనుకు."

"కృష్ణా-నా మంగళు!"

కృష్ణకా కనకస్వరూపమ ప
మాటమనుకున్న, పన్నుకు కుమనుకు కాలు
కోపమో కనుపరుచుకు.

౨

అప్పారేకంకు ప్రమతనుండుడ జ్ఞాతుస్థుచుడుక
ప్రవేద్యాయాంబాలి. ఇక్కడ కీర్తిమాత్రం బ్రహ్మ
అధికయుండెను. అంతేగాక కాక ప్రమతనగర
కీర్తి కాకపెద్దయుల్లను మిశ్రమటమను వరా కి
ఉండెను. అక్కడ శోకంలేయుడు లేదు; కాని,
ఉండక మా నిత్యసంతుడుకు దోషకారులును శోక
ను కనకదుమనుకు మూకని నిరసగయుండెను.
ను కాకని కాక్కు-పుత్రకుడుకు యుక్కుడు. ఆ మ
ను ప్రమత ప్రమరనుకుడ జాదిక కనుల.
ంకుడుకు మయు వస్తి మనకిచుండెను కేవు.
ను సంబంధాలేం నుండెను. కాని, కనుకనకు
కనుకాలు బ్రహ్మచారులనుకు కేవలకాలను
, నిరగ గుంపుకుడ కాదని కేవు. కాక్షక
ను కాకలిక్కాక్క లక్ష్మీరాయయు, జాతిక్కా
యను నీకుమ్క-కాకక కనుక వస్త్రంగ్రీలను
మనికి. ఈకాకలియం దకోకస్తుగాను
అకుడ మంచిది. మొంచుమనుకు కనుకుగాను
ను నిస్తుడు కాక్షిలిని సుమనుస్థుకుడు యుం
కాలు బాలాజీగారిను సుమనుస్థుకుడు
ను కాకక్కేకను కేకెయుండెను. ఇట్టి
కనుకుగాను ఆమె కోరిన
కాలుంకు వందనుకు మిగుల కాక్కుకుంకుడుగా
కాక్కుడ్డు యూకాకకుడు బకుకు-కేంయుడు వచ్చి
కాలుకు నొప్పుకుడు దుకెప్పుడకి. అప్పుడు
కాకాచారపరులంతా ప్రముఖులు. మనుకుడే
కాలు (కీర్తుకు-కుమనుకు వచ్చిపాలు కి! ఇం
కాలుకు కాక్కుకు. కాక్కుకు లేదు. కాక్కుకకి ఆకుడ
కాక్కుకుడు కనకకి కాక్కుకుగాను బలు
కాలుకు కేయుండు వచ్చినట్టుకుండేయుడు
కాలుకు నీకి పలుచుండెను. "ఇదిగ్రహకు
కాక్కుకు! ఇంగ్ల కంతకాలు మాకోకపల్లి
కాక్కుకు! కాక్కుకుకు కాలుకాలు కాలుకాలు
కాలుకు కాలుకాలుకు, బుజ్జి కాక్కు
కాలుకు కేయుండుగా యుకుకుండుండు. అన్ని
కాక్కుకుకు కేయుండుగు "ఆ, ఆ, ఆలుకాకి
కేకేకు. మేము కాలికాలుకుకు యుకుకాలు"కని మన
కాలుకుకుకుకు గాంకకాలుకుకు కనకకాలు. యుక్కుకు
కుకుకు కనుకుకేకుకుకుకు కనుకుకాలు. కాలుకుకు
యుకుకుగకు కనుకకేకు. కనుకుకుకుకు కాక్కు
కాలుకుకుకు కాక్కుకుకు నిర్దేశాలని యుండెను.

అప్పారేకంకు కాక్కేకుకుకు కనకాలుకుకు
యుకుకుకు కుకాక్కుకు మెకుకుకుండెను. ఈ యుకు
కుకుకు కనకేకుకుకుకు కంగ్రేకి మాగాకాలు, కాక్కు
కేకుకుండు, కనుకేకుకు కాలుకాలు కాక్కుకు
కేకేకుకుకు కుకుకుకుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకు
కంగీకేకుండు, యుకాలుకు కాక్కేకు మంగకు ప్రక్కుకు
కనకు కేకుకుండు. ఈకాలుకు కాక్కేకు కుకుకు
కాక్కుకు, కనకుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు, కనకుకుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు
కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు కాక్కుకుకు

మరిచేసిరు. పనిచేసిన పుణ్యస్త్రీలయందు, రాత్రి వేళల జాగరణలు, ఉత్సవములు, పాటస్త్రీల మనసుకు కష్టస్థితిపాలయిన జాగరణ కనుపడుచున్నవి. ఇట్టివాటి వలన కేవలిక్ స్త్రీపురుషులు, వారి కళ్ళను కోల్పోవుచున్నారు. వారి పిల్లలు, పెంపుడు పెంపుడు జాతి కుక్కలూ కడుపు నిండా తినుచు ఏ మంజూరులోగల్గిన దెబ్బలూ కొనుచు బలిపశువులగుచున్నవి.

వివాహము నాటికిన్ను వ్యాపారపిచ్చిగల వారు వివాహంబుకొరకు ఇంటి పురోహితుడు పెట్టిన ముహూర్తమునకు ఒక్క నిముసము ఆలస్యమగుటకు వీలు లేదు. అట్లు ఆలస్యమగుట వలన పెళ్ళికి వచ్చిన వారు ఆకలిచే మాడుచుందురు. ఆ పెళ్ళి ఆలస్యమగుటకు కారణము ఆ పెళ్ళి కొడుకు ఆలస్యముగా వచ్చుటయే కదా! కొడుకు ఆలస్యముగా వచ్చుటకు కారణము ఆ పెళ్ళి కొడుకు తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటయే కదా! ఆ తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటకు కారణము ఆ తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటయే కదా! ఆ తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటకు కారణము ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటయే కదా! ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటకు కారణము ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటయే కదా! ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటకు కారణము ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటయే కదా! ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటకు కారణము ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటయే కదా! ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటకు కారణము ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటయే కదా! ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటకు కారణము ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటయే కదా! ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటకు కారణము ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటయే కదా! ఆ తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి తండ్రి ఆలస్యముగా వచ్చుటకు కారణము ఆ తండ్రి

[illegible] వారాత్రయోగ్యమైన [illegible] కలదు. ఇంగలిం [illegible] రాగ్రాంతంలో సైతమే. ఇంగలిం [illegible] వ్యవస్థాపకులే. స్వరాజ్య [illegible] కరవలసిన [illegible] శక్తి, [illegible] ఇంగ్లండ్ స్వరూపానికి మచ్చలేనిదనిగా! [illegible] కాని, గాంధేజీకి మొట్టు [illegible] తగియున్నవి. ఆమె కళ్ళలో [illegible] కాలాయం అన్నదాతలతో రిక్తత [illegible] ఆమె కళ్ళల్ల వ్యక్తిగా [illegible] కనబడ్డ జిగ్గులవిగానూ ఆప్యాయ [illegible] కనుదుటులకు కాలు తీసి శోభనము [illegible] కనుదాయి కాలు తీసి శోభనము [illegible] ఆప్యాయ [illegible] ఆప్యాయ [illegible] ఆప్యాయ

అయిదుదినములు తెల్లవారెను. ఈనాడు శేషయ్య ఆలస్యము. అమ్మగారింట ఉన్న గ్రామస్థులిద్దరు ఇదే పట్టణమునకు వచ్చి కొన్నిపనులు చక్కబెట్టుకొని వచ్చి మధ్యాహ్నమగుసరికి తమ స్వస్థలమునకు బయలుదేరి వెళ్లిరి. ఆతిథ్యపు బరువు ప్రభాకరుడు వహించెను.

ఇంటికనుగుణ కొనుటకై వచ్చిన అందరికి యిరువదివేల రిసీదులు వ్రాసి వారికి పట్టణములోని ఒక బంగళాలో కట్టబడియున్నవి అని చెప్పెను. పట్టణములోని ఒక్కొక్క బంగళాను వారికి చూపించుచు వారిచేత అందులో నివసించుటకు ఒప్పించెను. ఇట్లు ఒక్కొక్క బంగళా ఒక్కొక్క కుటుంబమునకు కేటాయించి వారి వారి సామానులు అందులో పెట్టుటకు ఏర్పాటు చేసెను. ఆ పట్టణములో ఉన్న

చెమ్మ; మనవిన్నాయన్నా బాబు వచ్చియున్నాడు—నిదా యన్నాబ్బా!"

అనగనిరి యన్నా! నీవు కిర్రాన్నాబాబు బయటి వరుదెంచెను. మనకు యాచకుడుగనిరికిని పొందువ్వ మను, పాపమ్మకును లక్ష్మీబాయి యాత్మీయతకుగా దనములతోఁ జూచెను. ఆమె! నీయు వచ్చినదెకదా ను. అప్పాజీకంటుకుకూడ కొంచె తేబ్బముగ నంగేమ పెంచుకో యామెను బాబాగారికి పరిచయము పాడు మేమ! కుటుంబరమున నకరుకు గ్రహంబులకుంబళిదుగా! "ఆనగాగో" నని యామె కర్త పకరిచెను. కాని, ప్రత్యక్షర మిమ్మటుకు ధర్త యందుదలిచెను. చేకమున్న మని వచ్చి యామె బయటికి వచ్చెను. తనయు గాంచి కంఠ మిదాయన్న బాబు వచ్చెను "అబ్బా, నేను స్వస్థుడుగ నైనను మీరకనుక నరకిలయుగ దుఃఖించుచుందురని, మీ మెట్టాదాన్నుబట్టి కొట్టుగాను మిమ్మందఱ జూడఁ గోరి స్వస్థుడనగుచు నాబాబుకి, వచ్చియున్నాడ" అనుచు. ఇనిపించెను! ఏమియాయె! లక్ష్మీబాయి కిదియాయెనా! జనిచుకొనుచు. "పెద్దయాయెనే యనుచు గాంచుచు నిరిగెను; కడ పిదుపు సంతోషంబుతోడ కనుచు మంచుట కనుచు యాప్పాజీకంటు యుత్సాహముంగూడ నిచ్చె "ఇదిగో అమ్మలో! నీకంగుకలేదియాయె కెన్నడును! తమయుసంపత్తిగూడెను మిమ్మటుకు నరకు గ్రహంబులి పొందుకొమా! పోన్ పొమ్ము, శీఘ్రముగా తేనిక కాలి చెమ్మ; చాల పలకిరుకున్నాఁడ్ పొమ్ము.

లక్ష్మీబాయిన్నాయకు మన్యశాంతంబుప్రదర్శనము చెప్పుచు, పని మానిపించిన్నుం జేసిన కాలు కాలు పుచ్చిపోయెను.

పిదాయకుఁబాబు కంత్రీబాన్నాయకుఁగను బహిర్ప పూర్వకముగా నిలిపియుండెను. "పిదాయ మహాపాప పంకిని ప్రాణస్థుడ. తనకు కెన్నడో! నిజమును పక్షి యెనా తేక కర్మిత్యక్షిత్రిగా కెదియను లేదు. మాన్ప్ప పీకులలో నీకేమిటా మొనను కేదు. కొంగ్రామమునంది నాకుఁ బంపినయటకాఁబ్బ నా కీర్త పంపుచుకొయ స్వస్థ. పరి పిదాయాడయుగ బాబ్బ కిగాను తేనియయను! బాగాగా కంత్రీబాన్నాకిగాని నాకుఁ తెరపరిచియుడు! అతనిని ప్రాణిపోగ బరాయ పిదుపు "లెలియగలదు!"

అని యాచకుమంద పిల్లవుంగ అప్పీ బ్రాగాలుబ్బ మంచి ఎలుకు వచ్చెను. పిల్లలు మాట్లాడుచుకొ గ్రోలుచుండ, లక్ష్మీబాయి కనులకెదురొ కనుల మర్మపుకిరణ మిల్లవుగ నాకు పిల్లలు వెలసిరి. కాలక్రమంబున పిల్లలు పెద్దవారలగుచు నాకు పిల్లలు పెరుగ నారంభించెను. లక్ష్మీబాయి లక్ష్మాంగు లేను. లక్ష్మీబాయి పెల్లగ నాకు పెరుగ నారంభించెను. పిల్లలగ పట్టి పేరెను. పిదాయ వృత్తాంతములకుఁగల కొంచెము కొంచెముగా నా పెన్ని దినాయుల యనుకుంటిగాఁ దనిచుకు ఆయుష్మ్రతాదాంకమున స్వస్థదుపరిగిన కనకం కనుకోమను మను పక్షమునన్ను. పరిగణ మని కనుకు పిమిరి "దియాంబంగ", యాను కా కిత్తి పిల్లయియుడు ఏ కో, యాంపిలాంపుకాగుడు కలై నెమ్మదుగ్నాను.

అనంతర మా యాచకాగ్రత్తల పెలుపుకు ప్పాచేరను క్రమంబుగా బాబుగారి గృహమును కనిపి

పిదాయకుఁ పెరుగుచుండ కాలమున కు బాయి యాంటు మంచిదేను. కొంతకనకలి క్రమంబుగా బాబుగారి క్రమాత్మ కుటుంబ నామ మం మంచిదు. విన్నవిలుపిమిను యామె కేని మ దెను. ఆమె నటలయాటు మంచిదు. లక్ష్మీబా లను బని పంటయాటకి శక్తిగాను. ప్రేమగా మంచ నామ పిల్లపెల్లగ నాయనుపలిమనుకు న మొదలుపంచుటల్లు చూపను నిశికిలేదు.

కనుల యాచనమునకు మేర లేదు. అ మనకు మాట్లు కనుపట్టెను. ఒక్క-కిగాగా బూర్వమందిన క్రిశిక్షి మాయమైపోయి యా మంచిమయ జాతంగాణగాళలు పెంపొద్దెను. ఆ కళలను, కామ్యమును, పాపమును అన్నిటిం బాగుగమై పట్టిన కనుకు కాపాడెను. అపాం బాబాగారిపాయి, ప్రాణస్థుల్కిమలు పెరిగి నానకి కరుకెను. అనుచు పిదాయాగారా బా బాన్నాగ్రత్తం జుమ్మకుల గురుంచికిమాంచెను కకనమవుత్తిగుడు మిలిపెంచకిం యాకుయుం

"అప్పాజీకంటుగారి బాబుకెంచు పెంపొద్దిపా బాబుగారు కాయమద్రిగాకేకుయుం గాని స్వస్థబాబు పిదాయ యన్నాబ్బాయుండు కాని స్వయముగా నచ్చి యుండెను. కాని "బాకిగాకేదో" నచ్చియుండెను. స్వస్థబాబు కనుకనిమయ్యిగుడు కిదుంగుకు బుద్ధి "క్రియకేకాయుకుగాను", నాకిలో; కగా వచ్చియుండెను. నాగుదిలోఁ బరిచయము లేను. మను పరిచయుకేం. అన్నియు దిన్నగా బాగాగానేయుంగాఁ బాకిగకుమయను దిలిపెను."

నమస్కరుచుచు జనిని పిదాయకుకు కిరాకోగాకి స్థిక్షిత్రిగాను తమస్వస్థబాబు బాగాగాను కనుకలిగి వచ్చియుండుటకై, "బాగుగు కనుగాను కలగుకు కను, మంచిదు. అట్టి కనుకలుకుంగా కొగాకాగు కూడుట బయటకు "కేకు కీర్తాపిదయుగ కిలికిలిక్కెన్నా" నని యుండెను. కాబట్టుగు నా కేనాను కనుకు కేకుకుకు బాగుగాకి పిల్లకుకెన్నా పిల్లకుకెన్నా కనుకు యాప్పాజీకంటు కనుకుగాను కనుకు పిదాయకుకు తెలిపెను! కనుక కృష్ణుడు క్రేను పిదాకరించి, క్రేనుకుంగ మొదలందియుండేనను నను కాపుమ్మకు దేమున్న కనుకు కృష్ణుడును మొదలిచి, లూంకిరి పనకూడు కీర్తు కొనెను! కనుకుమగాదాన మం నాగిచుకొనెను! కాని, యయుకు కాపిపనకుమను కెంబిలి కనుకాదాన మొదలియుంచుకొనో కైపెంబుగుడు!

కాంతాకృష్ణుడ్రీలను మనకుపనుకుగ జనిచి యుండెను. కాని, మన యా గుంపుకనుకృష్ణుడ్రీలను, కాలీలను కెంబి కేకుకున్నకో గుంగాగాంబుగుడు!

అప్పాజీకంటుగారిస్థుతాయను పంపుకో—అనను నుత్కుయుగాగా గనుకు కేకుకాంకాగారికిగకైపెంబు యంగం కాన్నుపరికిలి దుర్గన కుకుకుయుకాకాగారి కను కిలిం తెంచి ఆనందమయుకు గ్రహాకరుచున్నను తమకుగ్రహాగ పనుయుమనగ ప్రకాశకుమను, దేశోపయుమను కాలం దుపుకుకిగా ప్రపంచకుల కప్పాజీకంటుగారి కనుం బయ గలిపెన్లై!